

AMICULU FA MIELE



Apare una-data in septemana — Döminec'a. Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu e 5 fl., pe unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Romani'a si Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pre unu semestru 7 franci — lei noi.

Renascerea limbii romanesti in vorbire si scriere.

IX. Innoiri ortoepico-fonetice si tonice.

(Urmare.)

De fonetismulu limbii ni se paru a se tiene, macaru in parte, si termenatiunile numenali si respective participiali lat. *culus-a-um* si *gulus-a-um*, apoi *ans-tis*, *ens-tis*, si *alis*, *ilis*, pe carile adeca in tempulu mai nou incepumu a le reproduce in limbane, dupa opiniunea nöstra, intr' una forma puçinu romanésca. Potere-amu aduce aici inainte si alte soiuri de cuvente si termenatiuni, bunaminte cá l. *characteris* dela carele am trebuí se dicemu *caracteru*, nu *caracteru*, cá *acru* dela *acer-is*; ei acestea si alte asemeni mai puçinu numeröse fia la acestu locu trecute cu vederea.

Asiadéra l. *culus-gulus*, cine nu scie, cá in limb'a rom. se fece *chiu-ghiu*, in dialectulu *mrom. cliu-gliu*? Esemple: *curechiu* l. *cauliculus*, *vechiu* l. *vetulus*, *parechia* mlat. *paricla*, *urechia* l. *auricula*, *anghiu* l. *angulus*, *unghia* l. *ungula*. Déca déra avem capriciulu de a nu ne acomodá de totu si deintr'odata analogiei, carea ar' pretinde se rostimu si scriemu analogu cuvente de acestea denou *impromutate*, p. e. *periculum* *perichiu* s. *pericliu*, *seculum* *sechiu* s. *secliu*, *articulus* *artichiu* s. *artieliu* scl., apoi se le rostimu si scriemu celu puçinu mai apropiatu de analógele loru: *periclu*, *seclu*, *articlu*, éra nu *pericolu* scl. Estu-modu póte amu *facilitá* conformarea ataroru vorbe, in decursulu tempuriloru, formei celoru mai vechi din limba-ne.

Copiosu e adi in roman'a literaria usulu formeloru participiali presenti l. in *ans*, *ens*, de cari in roman'a de ésta-di numai sustantivulu *parinte* si ajectivulu *fierbinte*, éra in roman'a vechia inca *cunoscinti*, *nesciinti*, *esedinti* ne mai remasese.¹⁾ Bine facu literatorii rom., cá se adopera a resuscitá aceste participie frumöse, sunóre si totodata necesarie si pentru sensulu loru verbale — ajectivu mai nuantiatu. Amu dorí dein anima, se nu se ferésca nece de alte vorbe si forme antice romanesti bune si frumöse. Déra apoi in privint'a participieloru presenti dein vorba nu precepemu, de ce se le tragemu in sirulu numeloru ajectivali de doue termenatiuni, de cari avem destule, mai *miciorandu* si *prein* acést'a numerulu fórte micu alu ajectiveloru de una termenatiune, in daun'a varietatei *delectatórie* si *infrumosetiatórie*? De ce se ciuntámu pre acelu *e* dein finele acestoru participie, carele togmai dinsu *mediulocesse* suav'a *cadentia* ritmica a acestoru forme verbali? Intr' adevéru care *urechia* rom. va aflá cá e mai sonoru a dice *parintulu*, si *fluidulu* *ferbintu* si *ap'a* *ferbinta*, decâtu *parintele*, si *fluidulu* si *ap'a* *ferbinte*? Deci nu *amantulu* si *amant'a*, *scolariulu* *diligentu* si *copil'a* *petulanta*, ci *amantele*, *amantea*, *scolariulu* *diligente*, *copil'a* *petulante*, *oficiariulu* *locuténente*, *invetiatóri'a* *suplente* scl.

¹⁾ Ceste doue dein urma in Psaltirea calvino-romana versificata.

Totu cam asiá stá lucrulu si cu termenatiunile ajectivali ale, ile, de presente in mesura nu mica reinvate in limba-ne. Pre acestea inca le ciungarimu, redediandu-le fóra indurare pre e dein capetu, nu numai contr'a etimologiei si a spíretului romanescái, ci si contr'a armoniei si sonoretatei ei. E cunoscutu, cá termenatiunea ajectivale alis in latin'a se intréscambá fórté desu cu aris si de aice cu arius, numaicátu termenatiunile alis si aris le aplecá, dupacum in radecin'a cuventului nu mai erá altu l séu r, pr. literalis, familiaris. De unde gramatecii lat. antici se disputa despre une vorbe, cumu ar' fi mai bine a se pronuncia si scrie: laterale ori laterarium, scutale ori scutarium, manuale ori manuarium etc.¹⁾

Cestiunatele trei termenatiuni fiendu in sensulu loru si in fundamentu totu un'a, limb'a rom., cá limba poporale si deci neiubitória de multe sinonime, alese din ele pre arius, cu care avemu formate dieci de nume sustantive si ajective, pr. armariu, ginerariu l. generalis. Cele-alalte dóue se pastrara numai cá exceptiune, si proprie numai in form'a aris, pr. spinare l. spinalis. Amesuratu acestei-a s'ar cuveni se dicemu: capitariulu micu de bani, capitari'a frumósa a tieréi. Déca inse preferimu a introduce denou si pre alalte dóue alis si aris, apoi credemu; cá dupa regula trebue se rostimu si scriemu: capitalele micu de bani, nu: capitalulu; capitalea frumósa, nu: capital'a; si asiá totu cá ajective de una terminatiune: amicale, frugale, difteile, nu amicala amicala scl. Ratiunea e invederata: suntu nume de a trei-a declinatiune lat., pre cari derept'acea cauta se le acceptámú in form'a acusativale, déca altcumu nu voimú a restorná logic'a, istori'a si legile limbei cu capulu in diosu si cu fundulu in susu.

Desclinita atentiune merita tractarea, séu mai dereptu graindu maltractarea, ce patu in literatur'a nóstra numele proprie straine grece, latine, franceze, magiare, germane si altele. Adevrata confusiune babilonica domnesce la noi in acestu respectu. Si cu tóte acestea cultur'a romanei literarie pretinde imperiosu a se regulá si pronuncia si scrierea acestor'a, spre a ajunge estumodu cátu mai curendu la cátu mai possibile perfecta unetate in tóte celea ale limbei. Asiá lucrara si alte limbe, ésta-di in culmele culturei.

Suntu acumu patru dieci de ani, de cându marele nostru literatoriu I. Eliade Radulescu, proiectandu pre la 1842 una societate a invetiatiiloru rom. de pretotunde pentru edarea de cárti rom. si in speciale de clasicii straini in limb'a rom., atrasese prein unu regulamentu ortografecu luarea aminte a scrietoriiloru nostri si asupr'a acestui punctu.²⁾ Noi nu facemu alta ce aice, decátu reimprospetámú multu pucinu une regule stabilite

¹⁾ Charisius l. c. XXI, 11.

²⁾ I. Eliade Radulescu Regulamentu ortografecu pen-Societatea de edit. de cárti rom., in „Foi'a p. minte scl.“ 1843, nr.ii 18-19, pag. 140 s. u.

in acestu respectu de dinsulu, parendu-ni-se ele fórté la loculu seu si fórté ratiionali si conformi genului romanescái. Luámú in ordine antáiu numele proprie latine, apoi cele grece, si in fine celea dein alte limbe.

Numele proprie lat. nece potú, deci nece aru trebú se ne faca mare difcultate, deóráce legile numeneloru comuni se aplica mai fóra esceptiune si la dinsele. Deintre ele cele apertienutórie declinatiunei lat. I. remanu si la noi intogmai, éra celoru de a II. declinatiune lat. romanesc'a dein principiulu seu generale le suprime consun'a finale; deci: Corneli'a, Virgini'a, Aureli'a, Sul'a, Agricól'a, Etn'a, Ispani'a, Sicili'a, Spart'a, dein latinele Cornelia, Aurelia, Sulla, Aetna, Hispania etc.; si Romulu, Emiliu, Apeninulu pl. Apeninii, Vesuviu, Tarentu, dein latinele Romulus, Aemilius, Apenninus, Tarentum etc. Fórté gresitu e derept'acea, a dice romanescé: Romulus si Remus Opreanu, Valerius cutare ild. Romulu, Remu, Valeriu scl., cumu incepura unii mai decurundu a scrie invitandu fóra precumpenirea lucrului pre Germani, Magiari si pre altii, cari asemeni nume proprie in limb'a lorú plus minus eterogene firesce nu le potura primí altcumu, decátu in form'a lat. mai preste totu intacta. Numele proprie lat. de declinatiunea a III. le introducemu in form'a acusativale, vedi-bine, cá éra si cu omiterea principiale romanesc'a a consunei finali: Scipione, Cicerone, Polione, Nasone, Cartaginea (urbe), Rubiconele (fluviu), dein latinele Scipio, Pollio, Cartago-inem, Rubicon-em etc. Am fi de opiniune, se ne incercámú a readuce la genulu si termenatiunea conforme modelului, ce ni-lu presenta mam'a latina, chiaru pre une cá acelea, cari pana acumu se folosira, dupa noi, necorectu in privinti'a cestiunata; deci: Constantinopolea l. Cpolim; Budapestulu, l. Bpestum, it. Bpesto; fluviulu Dravu si Savu, éra nu Constantinopolulu, Budapest'a, Drav'a, Sav'a, scl. De declinatiunile lat. IV. si V. nu esistu nume proprie. Se trecemu derept'acea la cele elene.

Numele proprie grecesci, si anume femininele terminate in *a* si *e* se voru termená si la noi totu asiá, pr. Pandor'a, Mus'a, Aglai'a, Aten'a, Mitilene, Circe, Melpomene, Eufrosine. Ceste dein urma inca potú se se finéscá in *a*, dupa cumu se finia si in dialectulu doricu, mai vertosu cá poporulu nostru inca le dede acésta termenatiune, bunaóra Eufrosin'a vulg. Frasin'a. Dein termenatiunea *os* a celoru masculine Latinii fecera *us*, prin urmare noi vomu face *u*, pr. Codru, Píndaru, Plutarcu, Olímpu, Píndu, Aspropotamu, dein Pyndaros, Plutarchos, Olympos scl. Ce se tiene de masculinele terminate in *es* cum si de cele peritosilabice, acestea le vomu acceptá, cá si pre cele latine de acestu soiú, in form'a acusativale lat.; deci Socrate, Diogene, Demostene, Plutone, Platone, Eace, Maratone, Aulide, nu Socratu, Platonu scl., de la Socrates, Demosthenes, Plato, Ajax, Marathon, Aulis au Aulida etc.

Prein trécatu insemnâmu, ce'a ce atinsemu sî mai susu, cã sî numele grecesci comuni termenate in *a*, déra de genulu neutru cum sî cele in *os* masc. sî fem., sî neutrele in *on*, *ion*, romanésc'a le primi cá feminine in *a*, sî respectivu cá masculine in *u*, *iu*, conformandu-se numai dupa termenatiune, fóra privire la genulu loru avutu in elen'a. Asiá dicemu: *agiasm'a*, *catism'a*, *anátem'a*, *dialectulu*, *drumu scl.*, de la gr. to *kathisma*, *he dialectos scl.* Conforme acestei-a avem se rostimu: *programa*, *sistema*, *diploma*, *metodu*, *periodu*, *litru*, *metru*, *monopoliu*, éra nu: *programu*, *sistemu*, *diplomu ori diplomatu*, *metoda*, *perioda*, *litra* sî alte asemeni.

Incãtu pentru numele proprie dein alte limbe sî dela alte ginti, alesu moderne, sî mai anumitu incãtu pentru numele personali de botediu sî de familia, regul'a ar trebui se ne fia, cá numele de botediu lu-romanu, deincontra celu de familia séu conumele nu e iertatu a-lu atinge sî stramutá, ci cauta se-lu pastrámu, cum se scieá séu scie respectiv'a persóna in limb'a sa materna. Asiá déra nu: Charles Magniu, Kemény János, Giuseppe Garibaldi, Rákoczy György; nece: Carlu Maninu, Joane Chemeni, Georgiu Racotî scl.¹⁾; ci: Carlu Maniu, Joane Kemény, Georgiu Rákoczy, Josefu Garibaldi, Fredericu Schiller sî alte asemeni. Alalte numene proprie de urbi, fluvii, munti scl. dein tiere sî de la natiuni culturali moderne inea ni se pare mai conforme spiretului romanésc'ai cumu sî calei, pre care cultur'a ei a pornitu sî trebuie se procedá sî mai departe, a le introduce in form'a loru fundamentale latina, decumva au in latina atare forma sî numire; la deincontra pré firesece le vomu rostí sî scie precumu se rostescu sî scriu dinsele in tiér'a sî de ginta respectiva. Prein urmare: Londinu, Berolinu, Olomutiú, Monacu, Cantabrigiu, Taurinu, Genev'a, Renu scl., nu: London, Berlin, Olmütz, München, Cambridge, Torino; Genf, Rein, s. Rinu; inse: New-York, Mexico s. Mexicu, Chili, fluviulu Misisippi, Ohio, New-Castle, Yeddo scl.

In prima avemu se portámu mare grigia, cá numirile topografice, depre unde locuescu Romani, se le folosimu in form'a romanésc'a, éra nu magiara, germana, turca, sî mai scie Domnedieu cumu. Cã-ce a cití dein péna rom. sî intr'una scriere rom., fia de ori-ce soiu, cumu citiramu mai ésta primavéra in une diuarie transcarpatine, cá „in Transilvani'a riurile Aranyos sî Körös au esundatu,“ e intr' una limba culta romanésc'a nu numai neiertatu, ci sî ridiculu in gradulu supremu. Asiá ceva se mai poteá scusá inainte de acést'a cu vre trei diecenie, candu prin censur'a unui statu autocratecupolitiennescu sî prein altele erá atari muri chinesesci trasi intre romanimea cis- sî transcarpatina, sî candu in cosecentia ne cunosceám unii pre altii atátu de pu-

¹⁾ J. M. Moldovanu Istori'a Ardealului pentru scól. popor., Blasiu 1866; s. a.

cinu, cátu boieriulu dein Romani'a tieneá, cá „Evrop'a se incepe la Kronstadt.“¹⁾ Ésta-dî asemeni cunoscentie iusioréle nu mai potu fi scusate.

Noi ne respicaramu sî altadata,²⁾ cá deórace pre numirile topografice se pune in presente mare pondu chiar' sî in demustratiuni istorice despre inceputulu sî locufntiele mai vechie ale diferiteloru ginti, scrietorii nostri se fia cu desclinita atentiune la numele geografice sî topografice rom., adunandu-le cu diligentia, ba nevoindu-se a le resuscitá pre cele vechie romanesci, cari adeca intr' una buna parte dupa tóte semnele numai in secele mai deinceóce se ungurira, grecira, turcira. Asiá p. e. Chiustenge dein Costanti'a; asiá in septentri-onele Ardélului miculu opidu rom. Siomcut'a (ung. Somkut = funtan'a corniloru), care dupa memori'a celoru betrani nu mai departe decãtu in seclulu tr. se numiá Cornés'?.³⁾

Dein acestu incidente mai oserbãmu, la ce nu scimu se fia reflectatu vre unu istorecu rom. au strainu, cá une numiri topografice de prein tienuturi rom. ciscarpatine ocuru chiar' in documentele sî diplomele cele mai antice in forma mai apropiata de numirea loru actuale rom., decãtu de cea magiara; buna óra „urbs Clus“ s. „fluvius Chrysius,“ adi Clusiu⁴⁾ sî Crisiu, sî alte asemeni. Dein estea limb'a mag. neiubitória de aglomerarea consuneloru la inceputulu vorbeloru fece Kolos, Kolosvár, Körös. Unele cá acestea suntu in stare, asiá ni se pare, a restorná ele de sene nou'a ipotese a unui Sulzer, Roesler, Hunfalvy sî consoci, cumu cá Românii numai dupa venirea Unguriloru aru fi inmigratu sî s'aru fi colonisatu, prein secl. XIII., in aceste párti.

(Va urmá.)

Dr. Gregoriu Silasî.

Iubesc-me copila...

Unu angeru nu te 'ntrece copila in frumsetia,
Neci sórele 'n splendóre, neci roz'a in surisu;
Candu frundi'a vescediesce suspina cu blandétia
Ca nu mergi se te véda, oh alu junetiei visu.
Urítu sum eu sermanulu sî tristu cá si o nópte,
Pe façia-mi suferinti'a í-si face sie-si locu
Si totusi voui a-ti díce pe-a zefrului síópte:
Iubesc-me copila, iubesc-me te rogu!

¹⁾ G. Sionu in „Revist'a Carpatiloru,“

²⁾ Dr. Greg. Silasî Romanulu in poes. sa popor., in „Transilvani'a“ 1877.

³⁾ „Siedietórea“ a. 1880, nru 3.

⁴⁾ Celi ce scriu „Cluj,“ vedi-dómne dupa asiá-numit'a ortografia rom. fonetica („lucus a non lucendo“, cãce ortografi'a rom. fonetica nu esista sî nu va poté esiste neceodata, fóra a restorná tóta sistem'a limbei, precumu vomu demustrá mai díosu), aceli-a ne sciendu atacá sî acestu documentu istorecu-limbistecu rom. Altcumu in cestiuat'a numire poporulu rom. sî mag. de comune nu rostesc j, ci s moiatu palatale.

Cându nóptea se unesce in tainicele óre
 Cu radiele plapânde a sórelui pomposu,
 Din dulcea sarutare, suspine sburatóre
 Se nasce auror'a cu senulu voluptosu.
 Copila din alu nostru amoru intr'o unire
 Unu sóre se va nasce cu radiele de focu,
 O primavéra sânta zimbi-va 'ntrég'a fire,
 Iubesce-me copila, iubesce-me te rogu!

Din sinulu meu ti-oiu face unu raiu cu dulci lumine,
 In raiu voiú pune 'n frunte pe 'naltulu Domnedieu
 Acea fiantia sânta sî mândra cá-si tine
 Va fi copila scumpa va fi amorulu meu.
 Voiú face ceriu cu stele, unu campu cu flori pompóse,
 Cântari de-amoru ferice cu hora sî cu jocu,
 Si tu-'mi vei dá acolo sarutari amoróse;
 Iubesce-me copila, iubesce-me te rogu!

Ferice este flórea pe care treci usióra,
 Si tierin'a mărunta de sub alu teu petioru,
 Ferice-i paseric'a, ce 'n giuru de tine sbóra
 Sî-ti cânta cu placere de flori, stele sî doru;
 Ferice-asíu fi atuncea, de-asíu scí ca-a mea cantare
 In anim'a t'a blânda gasesce-unu tainicu locu,
 De-asíu scí cumcà resuna pe buze-ti cu 'nfocare:
 Iubesce-me copila, iubesce-me te rogu!

Vien'a, 8 Sept. 1880.

Teodoru Bot'a.

Victim'a Amorum.

— Novela. Versiune. —

(Urmare.)

Erá o érna cumplita. — Totu tienutulu din giuru capitalei erá acoperitu cu zapada, — ghiatia grósa acopereá valurile Dunarei precându in un'a din cele mai frumóse dile ale lunei lui ianuariu reaflamu pe Margaret'a in sal'a unui palatu frumosu claditu pe tiermurile Dunarei. — In mana avea o epistola parfumata. — Ochii ei mari, negrii si ardietori privescu aspru spre literele acelei'a... Nu voiesce, nu cutéza a crede acelor'a, — din nou le cetesce si recetesce:

„Scumpa si iubita Margareta!

Aduci-ti amente, candu intr'o dí 'ti disei: „Cea de ántáiu insielare 'mi va sdrobi anim'a“? Atunci inca nu credeamu cá se fia atátu de aprópe tempulu in care se se implinésca cuvintele mele. — Pentru ce se-ti descriu cum s'a ivitu in anim'a mea celu de-ántáiu amoru, cátu de curatu si de profundu l'am iubitu... tu le scii acestea!... Tu esci singura, care 'mi scii secretele mele; pe anim'a t'a cea nobila am versatu cele de ántáiu lacrima de fericire! Oh, ca atátu erám de fericita!...

„Tu scii ca si cu ocasiunea departarei s'ale tremurându de fericire 'ti disei: „Margareta! Densulu me iubesce nemarginitu cá si tu“ — cu cáta placere m'asiu fi dusu cu tine in capitala pentru de a petrece érn'a acolo, decumva nu m'ar' fi impiedecatu morbulu tatalui meu. — De vre-o câteva luni esti departata de mine iubita amica. — Oh aceste puține luni au straformatu tare pe Elis'a t'a. — Nu vei reaflá mai multu pe ace'a pe care ai lasatu-o nici pe copil'a cea fericita si sbur-

dalnica, fàrà o fiantia sdrobita de suferintiele corporale si spirituale! In epistol'a precedenta nu am voiútu a-ti descrie cele intemperate, nici nu am amentitu despre densulu nemica, cà-ci eu in sa-mi nu voiámu a crede adevverulu; acum inse au trecutú tóte! Aici 'ti tramitu doue epistole de a le lui, un'a a scrisu-o cu vre-o câteva dile dupa ce s'a departatu de mine, ér' ce'alalta acum de o septamana. — Cetesce cea din urma cu atentiune, si vei vedé ca anim'a Elísei s'a sdrobitu de totu! Nu voiú a scrie despre densulu mai multu, — de un'a te rogu inse iubita Margareta, decumva vei conveni cu densulu nu amenti despre mine nemicu. — Se nu scie densulu nici odata cum mi-a nimicitu credinti'a, speranti'a si fericirea... Cugete densulu ca si acum'a sum inca totu copil'a cea desmierdata... créda ca si eu am iubitu singuru superficialu cá si densulu... si decumva 'mi va causá densulu chiar' si mórtea se nu-si póta face mustraru nici odata! De uritu nu-lu urescu, cà-ci tu mi-ai dísu Margareta: pe care l'am iubitu odata adevvaratu, pe acel'a nu-lu potemu urí nici odata; de aici inca poti vedé ca in ce mesura mare a potutu iubí serman'a s'a.

Elis'a.

Margaret'a cetíra acum mai de multeori epistol'a, inse ochii plini de lacrima eráu inca totu spre ace'a indreptati. — In urma privesce la epistolele alaturate, si la cetirea unei'a apare pe bus'a ei unu surisu amaru si dorerosu; ace'a a fostu priu'a epistola plina de celea mai ferbinte cuvinte de amoru, de care cetise Margaret'a de multeori, — continuarea carei'a erá ce'alalta... In cea de ántáiu de comunu se spunea cátu de fericiti deveníra prin amoru, si cátu de profundu e amorulu loru, si cumca acel'a singuru la mormentu se va finí, cà-ci ast'feliu n'a iubitu inca nici odata! si déca nu ar' fi iubiti, ar' alege mórtea, cà-ci a trai fora de celu iubitu nu se póte!... De comunu ast'feliu de cuvinte contine epistol'a prima pe amoru. — Dupa ace'a urméza celelalte din ce in ce mai reci pâna ce in urma devinu de totu indiferente. — De cumv'a in ast'feliu de casuri face fiantia care iubesce mustraru, densii nu voiescu a crede ca s'a straformatu; ast'feliu de cause cauta pentru despartire cá se póta demustrá cumcà densii plângu mai tare despartirea. — Nu sciu ei cumcà anim'a iubitóre observa mai ántáiu recel'a, — pentru densii nu e abatatoriu la ochi déca mau'a nu tremura mai multu in man'a celui iubitu cându o intinde pentru unu adío; buz'a nu doresce unu sarutu, nu cauta ocasiunea cá celu puçinu pe unu minutu se se mai póta vedé cá mai 'nainte cá prin o stringere de mana se-si póta dice: „Te iubescu!“ Aceste tóte nu i-i vinu in minte celui'a, care nu mai iubesce; cu cátu mai tare le simte inse o anima care iubesce fierbinte!

Nu pierderea amorului o sémțtmu la ast'feliu de ocasiuni mai tare, dar' ace'a conscientia ca am pradatu cele mai sante si mai curate simtiuri ale animei nóstre vis-a-vis de unu ingratu.

Decumv'a móre acel'a pre care l'am iubitú din tótaanim'a, dorerea ni e cumplita, dar' cu tempulu ni se vindeca ran'a; cá-ci ne remane suvenirea, — ace'a suvenire santa si curata, care ne aduce aminte cá nu ne-am insielatu in amorulu nostru, ci singuru man'a ghiatiósa a mortiei a fostu in stare a reci ace'a anima, care ne-a iubitú asia de ferbinte, si acele buze ale caror'a si cele din urma respirari sioptiru numele nostru, — acést'a conscientia e ace'a care têmesce si cea mai mare dorere! Oh! cá-ci singur'a viétia a unei femei e amorulu, din acest'a isvoresce dorerea si fericirea! . . . Dar' déca cu mani sacrilege se frange acea catena, care ne-a legatu de densulu e cev'a infuratoriú! — Serman'a Elisa inca a iubitú cu amórea prima a animei s'ale, fara de finitu, singur'a ei fericire a fostu amorulu; si chiar' ace-l'a i-a sdrobotu anim'a pe care 'lu asiediasse pe altariulu animei s'ale! Ce a cugetatu Niculae la ace'a ca mai iubesce-lu Elis'a ori ba; densulu uitáse de multu ca elu a escitatu ántáiuulu amoru in anim'a ei, se póte cá singuru din distractiune, pentru elu e totu atát'a, elu uitáse de multu, uite dar' si Elis'a? — Cum ar' si póte cugetá Niculae acum'a la prim'a s'a cucerire, la copil'a cea tenera! Usioru se póte fránge acea catena, nu e nemicu mai usioru decátu a face cá trecutulu se fia uitatu . . . a nu mai amentí órele acele cându minti'a inca despre amoru. — Si cá se stringa si cea din urma schinteia de sperantia din anim'a acelei'a pe care a iubitú-o dintru 'nceputu, apoi a insielatu-o prin cuvintele dulci ale amorului, trebue scrisu singuru o epistóla rece si indiferinta dupa cum urméza:

„Iubita Elisa!

In ultim'a-ti epistola 'mi faci mustraru pentru epistol'a mea cea scurta; dar' nu sum superatu. Me intrebi ca óre mai iubescu flórea „Nu me uitá“? Marturisindu-ti sinceru nu sum amiculú uniformitatiei, — acum iubescu mai tare ros'a. Famili'a D. are o floraría grandiósa, din care iubit'a Emma totu-de-a-un'a me provede cu pupi de rosa, intocmai cá odinióra Elis'a cu „Nu me uitá“. — Érta-me ca nu-ti scriu mai multu ca trebue se me ducu cu Emma la o serata! — Pâna la revedere te saluta si-ti saruta manile
Niculae.“

Loculu sermanei „Nu me uitá“ 'lu suplinesce dara ros'a. — Modest'a florica fú silita a se retrage din ántea superbeii rosa, pâna candu ros'a póte va fi substituita prin vre-o alta flóre . . . cine scie . . . gusturile santu intru atát'a de diferite!

Margaret'a audise si dela altii cumcá Niculae curiséza frumósei Emma D., dar' n'a vofitu a crede. Acum elu insusi dadú celu mai viu documentu, si inca cu cáta necrutiare!

Margaret'a erá de totu alterata, sciá cumca iubit'a copila acum are mai mare lipsa de dens'a si cumca singuru dupa vre-o câteva luni póte merge acasa fiindu silita a veghiá lánge patulu sócrei s'ale morbóse, cá-ci cumnat'a ei numai atunci o va potea substituí!

Dar' si pâna atunci i-i va scrie in tóta diu'a, o va consolá prin epistóle, va turná sperantie pe anim'a ei cea dorerósa, cine scie da decumv'a se va vindeca ran'a, si dens'a va fi inca fericita prin unu amoru nobilu . . . Margaret'a nu voiá a crede cá copil'a cea vesela si cantarétia se sênta intru atát'a cea de antáiu insielare incátu se nu mai póta iubi.

Mari'a S. Turcu.

(Va urmá.)

Luiz de Camoens.

Pe scândurele góle sub manta sfasiata
De tempuri si furtune, jacea unu cersitoriu;
Cu fómee si cu mórtea elu se lupta de-odata
Si nu erá vre-unu sufletu se-i tinda ajutoriu.
Intr'unu târdiu la capu-i unu cersietoriú s'aréta
Si-i tinde-o bucatúra, adêncu suspinatoriu:
„Primesce! atátu astadi plangându amu adunatu!“
Dar' pré târdiu! . . . de fómee elu sufletulu si-a datu!

Asia, divine Camôens, trecusi din négr'a lume . . .
Flamendu, a ta mosia de gloria saturandu,
Ca sórele de véra stralucitoriú-ti nume
Inlumina pamentulu cându re'nviási murindu.
Asia voiesce déra eternulu mare Nume,
Séu negrele Úrsite asia voru fi ursindu:
Cá geniulu viétia mórta se duca pe pamentu
Si tóta-a lui viétia se nasca din mormentu?

Camôens, Torquat si Milton, eterne monumente
De 'ngrati si vitregi populi si regi urgisitori!
Voi i-adapati cu nectaru si a vóstre nume sante
I-au inlialtu in lume eternu stralucitori,
Ér' ei spre respaltire d'adinsu, cu 'ntréga minte
Cu lantiuri, veninu fiere, v'au fostu multiamitori!
Asia-i cá-ci singuru omulu din tóte pe pamentu
I-si bate jocu de fire si ride totu ce-i santu!
Dar' nu! vedi astadi lumea alérge si se 'nchina
L'a t'ale oseminte, divine cantaretiu!
Si numele-ti in lume cá sórele lumina
Din di in di elu cresce, straluce mai maretiu!
De cata moritoriulu cu'nvidia la lumina,
Poporulu de nu vede séu cata cu despretiu:
Dar' Geniulu omenimei in urma triumfându
Elu vine si 'ncununa virtutea prea-marindu!

Luiz de Camôens s'a nascutu la Lisabona in 1524 din familia nobila. Viétia lui este unu lungu siru de cele mai amare suferinté. Esilatu de la Curtea regala, pentru cá si-arú fi permisú a adorá o dama de curte, intrá in armata cá simplu ostasiu. Luptá cá unu adevératu erou in mai multe resbóie cu Maurii si in resbóulu dela Ceuta perde octiulu dreptu. Eroismulu lui i-i inmultí inimicii. Invidiatu si persecutatu in patri'a lui, luá lumea 'n capu. Pléca la 1553 cu flo'ta admiralului Alvarez Cabral in Indi'a. Ié parte la mai multe lupte. Dar' nu scapá nici aici de inamici. Guvernulu cá si Octavianu pe Ovidu, 'lu esiléza la Macao, celu mai departatu puntu in Indi'a alu Domniei Portugale. Pe cale intr'acolo suferé naufragiu, dér' elu scapá cu inotulu, tienendu in mana manuscrutul Lusidaei, iér' cu drépt'a innotandu. Dupa cinci ani de esiliu se întórece la Goa, residentia guvernului portuzalu in Indi'a. Inimicii 'lu incurca in unu procesu. Elu inse 'si probéza nevinovati'a. — Pe cându voiá se se réintórne la Lisabona, unu camataru dela care imprumutáse parale, 'lu infunda in inchisóre. Abia dupa 17 ani, in 1569 s'a potutu întórece la Lisabona. Speranti'a de-asi imbnutafí sórtea prin publicarea epopeiei s'ale „Lusiad'a“ a remasu desiérta. Regele Sebastianu a permisú poetului se-i dedice oper'a,

— „Incéta-acum'a, Musa! (déc'a-i cântatu o data)
Că-ci lir'a-mi sfarimata de totu a amutitu
Dar' nu de cântu infranta, ci trista, desperata,
Că-ci canturile s'ale la surdi le-a risipitu,
Si patri'a stă si cata cu anim'a 'nghiatata,
Cu-o radia de iubire nici caudu ea m'a 'ncalditu!..
S'a stinsu a mea sperantia! Si ce potu se mai tienu
D'unu populu duru si rece că stanc'a 'n alu seu sinu!“¹

De-ai incheiatu, O! Camôens, divin'a-ti Lusiada
Cu-aceste accente grele si pline de doreri:
Senina-ti acum fruntea, din splendid'a pleiada
Privesce si primesce a lumii inchinari!
Si déca dulcea-ti tiéra ursit'a fostu se cada
Atâtu de josu in sufletu Patale sfasieri,
Adi cade si se'nchina l'alu ei divinu Omeru
Si intr'unu graiu cu lumea te 'naltia pâna-'n Ceru!

Ér' déca vechiulu Istru din albi'a-si adéna
N'a tinsu pên'astadi drépt'a la Tagulu aurosu,
Si-a Tagului Sirena de n'amu auditu inca
Cum animele fura cu cantulu ei duiosu:
O iérta-ne, divine! că Prometeu pe stâncu
Ne-amu schingiuitu aicia veacu lungu si fiorosu,
Că-ci crunti si negri vulturi mereu ne-au sfasiatu
Si venturi si furtune cumplitu ne-au sfarimatu!

Dar' éta-se 'n lumina de dile stralucite
Si lantiuri dupa lantiuri incetu le scuturamu,
Si pajurele negre cu ciocuri otielite,
Cu ghiarele cruntate, din plaiuri le-alungamu:
Si-acum, marétia umbra, la córdele aurite
Divinei t'ale lire uiniti noi ascultamu,
Si jun'a Romania punendu in plete flori
Se prinde 'n marea hora a dulceloru surori!

Ar. Densusianu.

Se ne asociamu că se progressamu!

Directiunea Asociatiunei nationale din Aradu pentru cultur'a poporului romanu aduce la cunoscenti'a tuturoror acelor'a cari se intereséza de cultur'a poporului romanu ca din 10 maiu n. a. c. a intratu éراس in curentulu afaceriloru sale.

Impregiurări nefaste au jignitu pe unu timpu activitatea acestei asociatiuni care mai 'nainte luase unu aventu atâtu de imbucuratoriu.

dér' n'a voititu nici o data se-lu véda. I-a datu o mica pensiune, pré mica pentru a traí, préa mare pentru a muri! Oper'a nu i-a adusu nici unu venitu. Siepte ani de dile afomâ in Lisabon'a pâna ajunse pe scândurile unui spitalu. Unu Negru, sclavu alu seu, cersia pe strade că se aline fómee domnului seu. Elu muri in 1579, dupa altii in 1580. Nici diu'a nascerei nici a mortii nu se scia. La 15 ani dupa mórte i s'a pusu urmatoriu epitaflu: „Aici jace Luiz de Camôens, príncipele poetiloru tempului seu. Elu traí saracu si amaritu si asia a si muritu in 1579.“ Camôens mai avú si dorerea sufletésca de a vedé înainte de mórte apunerea gloriei patriei s'ale. Regele Sebastianu voi se faca si elu cév'a mare. Trece in Maroco, dér' in lupt'a de la Alcazarquir perde óste si viétia si totu-odata se stíne si dinasti'a si independint'a Portugaliei.

Din operele lui cea mai celebra este Lusiad'a (Los Lusíados.) Camôens descrie in acésta poema caletori'a pe mare a lui Vasco de Gama pentru a descoperi Indi'a orientala. Dar' poetulu a versatu in descrierea s'a unu farmecu divinu si totu-odata a intretiesutu cu o admirabila maestria tóta istori'a, tóta glori'a Portugaliei. Aparitiunea lui Adamastor, geniulu spaimentatoriu alu mâriloru, episod'a Inez de Castro, insul'a ce o pregatesce Vinerea la reintórcerea eroiloru din caletoria, desfatarile acestor'a pe insula, suntu totu ce poési'a a potutu vre-o data creá mai fermecatoriu, mai sublimu. Lusiad'a consta din dicece canturi scrise in 1102 Strofe de câte optu versuri séu ottave rime.

¹ La finele Lusiadei Camôens se plânge in acésta strofa asup'r'a ingratiudiniei patriei s'ale.

Cine, cu anima susceptibila de progresulu nationalu, cu interesare de cultur'a poporului romanu, n'a simtitu cu dorere stagnarea lucrârilor asociatiunei?

Care romanu n'a doritu că acésta asociatiune, a-cestu factoru puternicu alu culturai nationale se se urce éراس la nivelulu unde a fostu, de unde prosperandu si infiorindu se reverse radiiele binefacátórie ale culturai in tóte péturile poporului romanu?

„Asociatiunea nationala din Aradu pentru cultur'a poporului romanu“.—acestu istitutu culturalu, uniculu in tóta Ungari'a, rezultatulu osteneleloru si sacrificialoru atâtoru romani,—se póte óre că se nu devina paladiulu de cultura si literatura romana cărora o menira bravii ei intemeiatori?

Cine nu-si aduce aminte că ce erá asociatiunea in trecut, ce se dicea o adunare generala a ei in anii de flóre, ce importantia culturala si sociala avea o adunare generala, cum undulá pe stratele Aradului multi-me romaniloru adunati cu sant'a devisa a culturai, gata a sacrificá dupa potentia pe altariulu ei—de unde se stemperá setea de cultura a multoru teneri romani?!

Prin participare numeróse, emulare in contribuiuri si prin sacrificie de totu felulu romanimea intréga a recunoscutu necesitatea asociatiunei, a disu că trebue se traésca, că-ei multi teneri lipsiti de midilóce reclama ajutoriu pe carier'a studiului!

Indemnata de santieni'a cauzei si vediendu dorint'a publica, Preasant'i'a Sa Dlu episcopu eparchialu Ioanu Metianu a convocat pe 10 Maiu nou a c. adunarea generala a asociatiunei.

La apelulu parintiescu alu bunului Archipastoriu unu publicu numerosu a luat parte cu víva interesare la adunarea generala, si dupa ce a primitu reportulu comisiunei esmise de adunarea generala din urma despre censurarea socoteliloru asociatiunei, a alesu biuroulu adunării generale pe 3 ani, si Directiunea asociatiunei pe unu anu, conformu statutelor, precum urméza:

a) *biuroulu adunarii generale*: presiedinte Preasant'i'a Sa Dlu episcopu eparchialu Ioanu Metianu; vicepresiedinte primu magnificulu Dnu Sigismundu Popovicu presiedinte la tribunalulu reg. in Karczag; vicepresiedinte alu doilea spect. Dnu Alessiu Popovicu avocatulu in Sânt-An'a; notari: Atanasiu Tuducescu si Romulu Ciorogariu.

b) *Directiunea asociatiunei*: directoru primariu: Ilustr. Sa Dlu Antoniu Mocsonyi proprietariu mare; directoru secundariu spect. Dnu Davidu Nicóra controlorulu la sedri'a orfanala cottensa in Aradu; esactoru Georgiu Puscariu contabilu; perceptoru responsabilu Dr. Lazaru Petrovicu profesoru; economu Iosifu Botto avocatulu, fiscalu Iosifu Popovicu avocatulu; bibliotecariu Vasiliu Mangra profesoru; membri: Revs. Dni Iosifu Goldisiu protosincelu si profesoru licealu, Ioanu Berecenu protopopu gr. catolicu; apoi Dnii; Stefanu Antonovicu asessoru la sedri'a orfanala cottensa, Ioanu Popovicu Deseanu avocatulu, Dr. Ioanu Papu avocatulu, Ioanu Belesiu avocatulu, Dr. Nicolau Oncu avocatulu Dr. Georgiu Vuia medicu, Augustinu Hamsea profesoru, Teodoru Ceontea profesoru si Aureliu Suciú avocatulu toti din Aradu, si Ioanu Cióra preotu in Micalac'a.

Dupa alegerea Directiunei, asociatiunea numai decâtu s'a instalatu in localitatile sale oferite gratis, pe timpu de unu anu, din partea cetatieniloru romani din Aradu; ací in localitatile asociatiunei (in Aradu, strad'a

mielului, atengiuulu dela cafén'a König) sunt puse la dispozițiunea membrilor: bibliotec'a, diarie etc. *)

Pentru că activitatea asociațiunei se nu suferă nici o întârziere, Direcțiunea a aflatu de bine a se adresa catra întregu publiculu romanu cerendu-i sucursulu la înaintarea scopurilor de cultura ale asociațiunei; deci rōga pe toti Romanii de pretutindenea că avendu în vedere cultur'a poporului nostru si spriginulu ce trebuie se-lu aretămu catra tenerimea nōstra lipsita de midilōce pentru a potē studiá si a se înavutí cu sciint'ia, se binevoesca a se înscrie de membrii ai asociațiunei pe bas'a si în întielesulu statuteloru cari urmēza mai la vale în estrasu. List'a de înscriere a membrilor va fi a se transmite receptorului Dr. Lazaru Petroviciu în Aradu, împreuna cu tac'sa de membru pe semestrulu primu.

Spre orientare se observa acti că on. dame inca potu fi membre.

Dupa ce Direcțiunea va primí list'a membrilor, va transmite faciáru o declarațiune prin care recunōșce a fi membru, pentru a o subscrie si retransmite Direcțiunei.

Despre banii ce voru incurge la receptorulu asociațiunei ca taese dela membrii facare individuu înscrișu de membru va capatá fara întârziere: cvitantiu de-a dreptulu la adres'a lui propria.

Pentru ca publiculu se aiba cunostintia eurenta despre tōte afacerile asociațiunei, Direcțiunea va face reportu si-lu va publicá în foile naționale.

Estrasu din statutele „Asociațiunei naționale în Aradu pentru cultur'a poporului romanu.“

§. 1. Scopulu societáti preste totu e cultur'a nationala a poporului romanu; éra mai alesu înaintarea literaturii romane si a culturai sociale prin cetire si conversare, cu delaturarea tuturor disputeloru politice. Spre scopulu acest'a societatea va avé:

a) a dá ajutoriu de bani seu alfeliu de ajutoriu ori remuneratiune materiala studentilor, si preste totu teneriloru romani mai seraci, cari ambli în institutelu de invetiatura seu economia; asia si invetiatoriloru elementari romani, cari în chiamarea loru se trudescu cu sporiu de lauda; si autoriloru romani, cari au lipsa de ajutorintia; nu altmintea din timpu în timpu a întinde ajutorintia scōleloru elementarie, care sunt în lipsa de carti si de alte unelte scolastice; éra invetiaceiloru buni a dá premie;

b) din produsele literaturii romane, mai alesu din foile periodice si din gazete, precum si din alte opuri sciintifice, a compune o biblioteca spre folosulu membrilor societatii, si prin acest'a a mediloci; ca iubitorii de literatura incai din bibliotec'a asociațiunei se pōta cunōșce si folosi unele opuri literarie mai mari si mai sumptuōse care prin singuratici nu se prea potu castigá;

c) a instruí o localitate buna pentru ținerea siedintieloru si pentru asiedierea bibliotecii asociațiunei, cum si spre acelu scopu: ca acolo membrii asociațiunei, pentru folosirea produseloru literarie atinse sub b) si pentru înaintarea culturai sociale prin conversare, dupa ordulu casei, în tōta ziua se se pōta luá parte în cetire, în jocuri de șah, de biliardu, si în altfeliu de petreceri culte sociale.

d) a fi cu luare aminte la pasii si opurile acelora, cari se trudescu pe langa cultur'a natiunei romane, éra mai alesu pe campulu literaturii: a conlucrá spre esirea opurilor literarie si artistice romane, prin acoperirea speseloru editurii, prin defigerea premiilor, si prin comendarea acelor'a; apoi în acestu modru a deservi de unu factoru alu naintarii culturai nationale romane.

§. 2. Societatea va portá aceasta numire: „Asociațiunea nationala în Aradu pentru cultur'a poporului romanu.“

§. 3. Loculu de siedintia alu asociațiunei e orasulu Aradu.

§. 4. Membrii societatii, afara de cei subscriși, cari de-odata suntu fundatorii acestei societati, potu fi toti acei cetatieni din Austri'a, cari au versta deplina, dorescu cultur'a poporului romanu, au portare morala nepatata, si spre înaintarea scopurilor societatii voru oferí pe trei ani o suma anualu celu pușinu de doi florini, la ce fundatorii se legatuescu.

§. 6. Fiesce-care membru alu societatii în adunarea generala are votu decisivu; pōte face motiuni, care se țienu de scopulu si

lucrarea societatii: pōte comendá membrii noi; pōte fi alesu de presiedinte, vicepresiedinte seu notariu alu adunarii generale, si de membru alu direcțiunei, pōte cercetá localitatea societatii pe lānga observarea ordulu casei, si acolo pōte luá parte în cetire seu în alte petreceri sociale; din contra: e datoriu a conlucrá, în cātu numai se pōte, spre înaintarea scopurilor societatii; a impleni credintiosu însarcinarile date dela aduna e si prin elu primite; éra mai alesu jumetate din sum'a anualu spre scopulu societatii oferita, la inceputulu fiesce-carui semestru a o depune înainte.

§. 9. Direcțiunea e detōre la capetulu fiesce-carui'a anu a dá raportu la adunarea generala despre manipulara trebiloru societatii; éra deosebi si despre starea socotiloru purtate despre perceptiuni si spese, cum si despre starea fondulu instructu alu societatii.

§. 13. Membrii, cari ar' fi moralicesce patati, nu altcum cari ar' lucrá în contr'a scopulu societatii, si cari nu ar' impleni îndetoriile asupr'asi primite, — prin direcțiune, cu învoirea aloru doue parti de trei din numerulu membriloru direcțiunei, se voru sterge din rōndulu membriloru societatii, fara că acei'a se pōta pretinde a li se întōrce sumele de bani platite în casad'a societatii.

Redacțiunea diariului „Amiculu Familiei“ în Gherl'a a deschisu o Lista pentru înscriere de membrii la Asociațiunea aradana; si invita prin acestea pe toti amicii literaturii si culturai poporului romanu că se grabesca a se înscrie în acēsta lista — tramitandu înainte si tax'a de membru pre cātu unu semestru 1 fl. v. a.

Scanteiutie.

D-n'a X. fiindu fōrte bolnava, consangeni trimisera dupa unu preotlu că se o spovedesca. — Candu veni preotulu, cei cari eráu de faciá voira se se retraga. — Státi, le dise dōmn'a X; potu se-mi spunu înainte d-vōstre pecatele si întorcându-se catra preotu i dise:

Parinte, am fostu tenera, am fostu frumōsa, mi s'a spusu acēst'a, si am crediutu-o; judeca snti'a t'a despre restu! . . .

* * *

De la fruntariile chinesso-ruse. Intr'un'a din ultimele incaierari, unulu din Chinesii victoriosi intra în cas'a unui rusu însuratu cu o femeie prea frumōsa.

— Ia te uita! — strigá elu, — ce frumoseca este muierusc'a t'a. Ti-o iau!

Nici o resistintia din partea barbatulu seu a soției.

Namai Rusulu se ureá în podulu casei, scōte capulu prin usi'a foisorulu pe invelitōrea destinata a lasá trecere pentru maturatulu cosiuulu, si se uita cu melancolia la parechea ce se departeaza. De odata, dá din umeri si murmurá:

— Serace Chinezu! . . .

* * *

Intre doue invidiōse:

— Dōmna esti fōrte frumōsa.

— O! dōmna, ti-ar' fi fōrte usioru; nu ai avea decātu se minti cum am facutu eu!

* * *

Cutare persōna te vorbesce fōrte multu de reu, dicea N. amiculu seu.

— Me miru multu, respunse acēst'a; cã-ci nu i-am facutu nici odata bine.

* * *

Unu parinte recomanda fiulu seu care pleca la Paris, economi'a. — Acēst'a ajunsu la Paris, întrebá cātu costa o vaca, i se respunse 100 franci; dar' o prepelitia, 2 franci.

Atunci i dise elu: se ascultu pe tatalu meu se manancu ce-i mai eftinu, si mancá prepelitie.

*) Spre orientarea on. publicu facemu cunoscutu si aceea, cã, pentru distractiuni sociale si pentru comoditatea cercetatoriloru în localitatea asociațiunei se adă si restauratiune.

REVISTA.

Diu'a de 30 Aug. 12 Sept. care consacra prim'a victoria a Romaniloru sub Plevn'a, prin luarea Griviteii, fû serbata în tóta Romani'a cu cea mai mare festivitate. — Cu acésta ocaziune Alteti'a S'a Regale Domnulu Romaniei adresá ministrului de resbelu a Romaniei urmatoriu telegramu:

D.-lui generalu Slanicénu, ministru de resbelu.

De sí departe de Tiéra, tóta gandirea mea este astadi în midiloculu scumpei mele armate, care prin bravur'a s'a a sciutu a radicá, în acésta memorabila dí, prestigiulu Romaniei si ne gandim astadi si la bravii caduti, care a pusu temelía independentiei Tieri. Ve rogu fiti interpretulu meu, pentru a aretá armatei ale mele multumiri si felicitari.

Carolul.

Neuembourg, 30 Aug. 1880.

Asemenea urrariloru ministrului presiedinte inca respuse prin unu telegramu de cuprinsulu urmatoriu:

Rheineck, 31 Augustu.

D.-lui J. C. Brateanu, presiedintele consiliului de ministri.

Adencu misicatu de urarile ce 'Mi exprimate pentru acésta dí memorabila, la care Mi-a fostu datu a reinviá în capulu bravei nóstre armate, vitegi'a stramosiésca, suntu mandru a conduce destinele unei natiuni, care este decisa a statornici totu si a nu se dá inapoi inaintea ori-carui sacrificiu, pentru a aperi drepturile s'ale si independenti'a s'a. Domnedieu va veghiá si în viitoriu asup'r'a scumpei Nóstre patrii.

Carolul.

Testamentul lui Avramu Jancu în copia esacta suna asié: **Ultim'a mea vointia.** Uniculu doru alu vietiei mele fiindu, cá se-mi vedu natiunea mea fericita, pentru care dupa poteri am si lucratu pana acum'a — durere, fara multu succesu — tocni'a acum'a cu intristare vedu, cá sperantiele mele si jert'fa adusa s'au prefacatu în nimic. Nu sciu câte dile mai potu avé, unu feliu de presimtire mi-pare cá spune, cá venitoriu este nesiguru. Voiescu dara si hotaritu dispanu, cá tóta averea mea misicatóre si nemisicatóre se treca în folosulu natiunei, cá ajutoriu la infintiarea unei academii de drepturi, — tare crediendu cá luptatorii cu arm'a legei voru poté scóte drepturile natiunei mele.

Campeni, 20 Decembre 1850. Avram Jancu m. p. adv. si prefectu leg.

Adunarea gen. a Societatii pentru fondu de teatru rom. convocata la Sabiuu pe 19 si 20 sept. se amená pe 17 si 18 octomvre st. n. a. c.

Casatori'a civila facultativa se va adoptá si pentru tierile de sub coron'a Slui Stefanu în sesiunea proxima a dietei ungu-resci.

Politia de statu se va infientiá cu inceputulu anului 1881 în Ungari'a. Amploiatii de politia voru fi sub supraveghiarea ministeriului de militii (honved) si voru avé în tóta Ungari'a numai dóue districte; si adeca unulu în Ungari'a propria cu resiedinti'a în Segedinu si altulu în Transilvani'a cu resiedinti'a în Clusiu.

Regin'a Spaniei Christina a nascutu în 11 Sept. st. n. o principésa blonda si cu ochi albastri. Nou-nascutu'a va primi în botesu numele de Mari'a Isabel'a Hyacint'a.

Hymen. D.-lu Emiliu Lobontiu, teologu absolutu de Gher'la în 12 sept. si-a serbatu cununi'a în comun'a Arghihatu (Selagiu) cu d.-ra Aloisi'a Sabou fiic'a notariului de acolo. Nanasiu mare a fostu d.-nulu deputatu Georgiu Popu. La propunerea d.-siorei Elen'a Popu s'a jocat si „dansulu miresei“ în favorulu „Reuniunei femeiloru romane din Salagiu“ si au incursu 57 floreni, din cari un'a a patr'a parte, la dorinti'a mirelui, se va oferí societatii „Alexi-Sincaiane“ din Gher'la, ér' celelalte trei parti voru fi ale „Reuniunei“ susuamentite.

Deslegarea gaciturei de siacu din nrulu 20.

Oh róga fiu-ti dulce, se caute cu 'ndurare
La ginteá torturata de patimi milenare,
Cá-ci vai de multu romanulu suspina lacrimandu
Tractatu cá sclavu si vita în vechiulu seu pamentu;
Dar' buzele-ti prea sante unu graia numai se sune
Si va-'nviá cu fala strabun'a mea natiune!

Poesia de J. Popfiu.

Bene o au deslegatu: Dómnele si domnióirele Elen'a Morariu, Mari'a Ardeleanu, Emili'a Onciu n. Ciavósci, Mari'a Victori'a Blasiann n. de Andrásy, Ann'a Muresianu; si d.-nii Nestoru Opreanu, Joanu Hulposiu, Joanu Tersiganu si Gregoriu Popescu

Premiale escrise le-au cáscigatu domnióira Ann'a Muresianu si domniú Gregoriu Popescu si Joanu Hulposiu.

Deslegarea gaciturei numerice din nrulu 25.

— TUDOR VLADIMIRESCU —

Bene o au deslegatu: Dómnele si domnióirele Elen'a Morariu, Mari'a Victori'a Blasiann n. de Andrásy, Corneli'a Marcusiu n. Szabó, Emili'a Onciu n. Ciavósci, Sidoni'a Majoru, Elis'a Popu, Id'a Mladinu, Claudi'a Moldovanu; si domniú Joachimu Munteanu, Parteniú Moldovanu, Joanu Hulposiu, Nestoru Opreanu, Vasiliu Hatieganu, G. Tãmáiaagu, Macaveiu J. Nitiu, Pavelu C. Salvanu, Teodoru Bulcu si Emiliu Moldovanu.

Premiale escrise le-au cáscigatu domnióirele Elis'a Popu, Sidoni'a Majoru si Claudi'a Moldovanu.

Gacitura de siacu.

De Laur'a.

în	po-	în	c'	cà	gé-	me	fra-
vedu	a-	gemu	candu	lu-	te	ra	cà
po-	lan-	bitu	ta-	me	vedu	pre	cà-
pa-	candu	spinu	Su-	c'a.	candu	So-	pó-
tiulu	rule	te	iu-	drep-	te	-e	vedu
spinu	sa	greu	Su-	spinu	hor-	po-	B.
meu!	Su-	alu	ne-	vi-	candu	fra-	mul-
pre	Su-	Sil-	spinu	seu	ta	u	vedu

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Gacituri de calculatiune.

De Sidoni'a Majoru.

Una féta tieranca, fiindu intrebata de câti ani este? respunsé cá nu scie; atát'a inse scie cá, mama-s'a e de 2 ori asia de betrana cá dens'a ér' tatalu-seu e mai betranu cá mama-s'a cu 5 ani si toti trei facu 100 de ani. De câti ani a fostu fét'a? mam'a? si tatalu?

Alesandru celu mare, a fostu intrebatu: de câti ani e? elu respunsé: „preste 10 ani voiú fi de 2 ori asia de betranu, cum am fostu inainte de ast'a cu 5 ani.“ De câti ani a fostu?

Terminulu pentru deslegare la tóte trei e ⁵/₁₇ Octomvre. Intre gácitori se voru sortiá icóne frumóse si cárti pretióse.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Gher'la. Imprimari'a „Georgiu-Lazaru.“ 1880.